

Liv efter døden?

Liv efter døden?

En række religioner har forskellige forestillinger om hvad der sker med mennesket efter døden. Traditionelt er spørgsmålet blevet klassificeret som et af de "store spørgsmål" ved siden af spørgsmål som for eksempel verdens skabelse, menneskets opståen og guds eksistens.

I løbet af de senere århundreder er flere af disse spørgsmål blevet besvaret af videnskaben i forbindelse med opbygningen af det naturvidenskabelige verdensbillede. Således er for eksempel Jordens dannelse for 4,5 milliarder år siden en fastslået kendsgerning, som det kun giver mening at diskutere endside at betvivle efter at have begravet sig i store mængder af videnskabelige facts.

Inspireret af naturvidenskabens store fremskridt var der folk i anden halvdel af 1800-tallet, der forsøgte at besvare spørgsmålet om et liv efter døden rent videnskabeligt. Forsøg på at besvare dette spørgsmål rent videnskabeligt har siden hørt under parapsykologien.

Spørgsmålet er så om man kan forholde sig videnskabeligt til dette: Er der et liv efter døden?

I første omgang kan man gå ind i det naturvidenskabelige verdensbillede og konstatere, at et liv efter døden må indebære et psykologisk fænomen, der fortsætter efter kroppens død. Det vil sige psykologi, der bryder fysiologiens love, idet mentale aktiviteter normalt er et resultat af/knyttet til hjerneprocesser. Det er i hvert fald en væsentlig antagelse indenfor psykologien i det omfang den baserer sig på det naturvidenskabelige verdensbillede.

Inden for psykologien tvivler man normalt ikke på det fysiologiske grundlag for psykologien. Fra fysiologien er tvivlen i forhold til biologien endnu mindre. Endnu mindre tvivler man indenfor biologien på det biokemiske grundlag. Endnu mindre bliver tvivlen, når man kommer til fysikkens love.

Konklusionen på dette må være, at a priori må man forholde sig yderst skeptisk overfor muligheden af et liv efter døden. Nogen vil måske endda afvise muligheden som utænkelig.

Det naturvidenskabelige verdensbillede er imidlertid opbygget på baggrund af observationer. Hvad nu hvis man kunne finde observationer, der kan tolkes som tegn på et liv efter døden?

Inden for parapsykologien findes der observationer der måske kunne fortolkes som tegn på et liv efter døden. Det drejer sig især om dødspagter, nærdødsoplevelser og tilfælde der tyder på reinkarnation..

Fortsættes næste side!

Det naturvidenskabelige verdensbillede

Der findes mange forskellige verdensbilleder f.eks. det kristne verdensbillede. Et særligt verdensbillede er det naturvidenskabelige, idet det er det suverænt mest veldokumenterede. Når man opererer indenfor det naturvidenskabelige verdensbillede ser man verden med fokus på de forhold, der lader sig fastslå objektivt og med stor sikkerhed.

Det naturvidenskabelige verdensbillede er opbygget gennem mange århundreder, hvor man har dyrket videnskab. Denne aktivitet omfatter fremsætningen og test af forskellige teorier ved hjælp af observationer. Sådanne observationer kan både omfatte almindelige iagttagelser, egentlige målinger og eksperimenter.

En egenskab i forbindelse med naturvidenskab er påstanden om, at man tvivler på alt. Det er rigtigt; men der er den ikke uvæsentlige tilføjelse, at der er nogle ting man tvivler mere på end andre. Taget i sin rene form forholder man sig anderledes: Intet er absolut sikkert. Tvivlen har dog forskellige grader, så nogen ting er så sikre at man ikke i praksis betvivler med længere.

På grundlag af denne graduerede tvivl kan man opbygge et hierarki imellem forskellige naturvidenskaber. Man kan begynde med fysikken: Relativitetsteoriene, termodynamikken og kvantemekanikken betvivles normalt ikke af fysikere. Men der findes dog situationer såsom sorte huller eller big bang, hvor fysikerne arbejder med at teste eller forbedre modellerne.

Kemien bygger på atomfysik, kernefysik og termodynamik. Dermed er ikke alt vedrørende kemi fastslået, men problemerne forventes løst indenfor fysikkens love.

Biokemien bygger på kemiens love. Men dermed er ikke alle spørgsmål indenfor biokemi besvaret. Til gengæld kan biokemiens resultater udnyttes af cellebiologerne, idet en levende celledes bestanddele forventes at overholde biokemiens love.

Således kan man fortsætte fra cellebiologien til biologi og videre til zoologi. Som en udvidelse af zoologien kan man beskæftige sig med fysiologi og lægevidenskab. Selvom man ved alt om fysiologi, så kan der stadig være mange problemer indenfor psykologien. Psykologien er således en videnskab. Men psykologerne betvivler hverken fysiologiens, kemiens eller fysikkens love.

Dødspagter

Ved en ”dødspagt” forstås to personer som aftaler, at den som først dør skal forsøge at vise sig for den anden, hvis det er muligt. Med lidt god vilje kan udtrykket også bruges om folk, der tilkendegiver en intention om at vise sig efter deres død eller nogle der bliver bedt om det af slægtninge eller en nær ven.

I ”Den menneskelige personlighed og dens beståen efter legemets død” af Frederic W.H. Myers side 41 bind 2 gennemgår Myers 12 tilfælde af denne art. Det er dog kun tre af tilfældene, der er medtaget i bogen. De øvrige er kun refereret.

Tilfældene indeholder flere variationer; men der er da i hvert fald et tilfælde, hvor den der døde først viste sig for den anden ved sin død. Det er Lord Brougham, der så en skolekammerat i et syn i 1799. Skolekammeraten døde samme eller den foregående nat i Indien.

I et andet tilfælde, som er refereret som tilfælde 667A i Myers' bog, blev en gammel ven set i et syn om natten. Tidspunktet blev endda nedskrevet og hændelsen omtalt for et vidne inden bekræftelsen. Bekræftelsen var dog ikke vennens død i dette tilfælde, men derimod et ulykkestilfælde, som nær havde kostet ham livet og

hvor han mistede bevidstheden.

Dødspagter er en lille gruppe tilfælde under en større gruppe, der kaldes ”krisesyner”. I et krisesynt ses den døende i et syn samtidig af venner eller slægtninge, der befinder sig langt fra den døende. Nogle gange overlever den døende, som altså blot var i en stor krise.

Krisesyner har spillet en stor rolle i parapsykologiens barndom, og man forsøgte at fastslå sandsynligheden for rent tilfældigt at se en vision af en person. Til de anførte tilfælde af dødspagter skal sandsynligvis tilføjes et stort antal tilfælde, hvor den ene dør uden at den anden har en vision. Dertil kommer et antal tilfælde, hvor synet ikke indtræffer samtidigt med den andens krise. Endelig er der tilfælde, hvor den, der havde synet, vidste eller kunne gætte, at den anden var døende. Så er der naturligvis tilfælde, hvor vidnerne simpelthen husker forkert. Alt dette kan lede videre til et eksempel på en psykisk hændelse.

Tunnelvision, Nærdødsoplevelser

I sit tobindsværk “Den menneskelige personlighed og dens beståen efter legemets død” gengiver forfatteren Frederic W. H. Myers en nærdødsoplevelse i “Bilag til kapitel VII” som tilfælde 713A. Tilfældet indeholder blandt andet en ud-af-krop-oplevelse.

En nærdødsoplevelse er noget, som en person husker at have oplevet mens den pågældende var død. Ofte siger man, at personen skal have været klinisk død.

Det et menneske oplever noget, mens vedkommende er død, kan i sagens natur ikke bekræftes af uafhængige vidner. Derfor blev sådanne tilfælde anset for uinteressante i parapsykologiens første mange årtier. I 1976 skete der imidlertid et gennembrud, idet Raymond Moody i sin bog “Life after Life” (“Livet efter livet”) opstillede en række faser, som disse nærdødsoplevelser bestod af. Faserne var karakteriseret ved at indeholde oplevelser, der lignede hinanden. For hver af faserne galt det, at hvis to faser begge optrådte, så gjorde de det altid i samme rækkefølge. En af disse faser var en ud-af-krop-oplevelse.

Kenneth Ring har senere bekræftet eksistensen af disse faser ved mere systematiske undersøgelser. Disse er offentliggjort i bogen “Life at Death” (1982).

Ud-af-krop-oplevelsen i forbindelse med en nærdødsoplevelse bliver af mange fortolket som et bevis på et liv efter døden. Personen oplever at se sin døde krop udefra.

Denne tolkning er imidlertid tvivlsom fra et videnskabeligt synspunkt. Når et menneske normalt oplever sig tilstede et bestemt sted i rummet, så skyldes det at sanseapparat og hjerne tilsammen danner et billede i hovedet på personen. Dette billede giver oplevelsen af at befinde sig et bestemt sted. Man kan lave tekniske systemer, der mere eller mindre perfekt giver oplevelsen af at være et andet sted end man rent fysisk er. Tilsvarende kan man nemt forestille sig, at hjernen fjumrer og derved danner et billede, der indikerer for personen at befinde sig et andet sted.

Til fordel for fortolkningen af ud-af-krop-oplevelsen som tegn på et liv efter døden findes i “Recollections of Death” af Michael B. Sabom (1982) nogle eksempler på viden erhvervet under nærdødsoplevelsen.

En sådan fortolkning forudsætter så, at personen ikke kunne have fået oplys-

ningerne ved hjælp af andre ukendte kanaler som for eksempel psi.

Tilfælde der tyder på reinkarnation

Skønt grundlæggerne af det britiske selskab for psykisk forskning allerede i 1882 interesserede sig meget for spørgsmålet om et liv efter døden, så blev muligheden af reinkarnation kun omtalt meget sporadisk. Tilfældene var simpelthen for dårlige.

Efter den anden verdenskrig udkom "The Search for Bridey Murphy" af Morey Bernstein ("På sporet af Bridey Murphy", 1956). Her blev en amerikansk kvinde Ruth Simmons under hypnose ført tilbage til en tidligere tilværelse, og i den forbindelse kom hun med overraskende oplysninger om livet i Irland. Hun skulle således have været irlænder i et tidligere liv og have heddet Bridey Murphy.

Senere fremkom der oplysninger, der kunne tyde på Ruth kunne have erhvervet oplysningerne ad naturlig vej og så blot glemte det. Tilfældet blev alligevel inspiration for mange andre blandt andet for Bloxham. En beretning om sådanne tilfælde findes i "More Lives than one?" ("Stemmer fra fortiden" af Jeffrey Iverson, Lindeløvs forlag 1978).

Bloxhams tilfælde er dog nærmest blevet pillet fra hinanden i "Sorry - You've been Duped" af Melvis Harris (ikke oversat til dansk). Generelt har hypnotisk tilbageføring til tidligere liv givet tilfælde af stærkt svingende kvalitet. Det kan lade sig gøre at hypnotisere en person til at tro at han/hun er en løve så hvorfor ikke et tidligere liv?

Så er der nærmest en verden til forskel på "Twenty Cases Suggestive of Reincarnation" af Ian Stevenson fra 1966 ("Tyve tilfælde der tyder på reinkarnation", 1970). Der er udkommet en anden udgave i 1974, som dog ikke oversat til dansk.

I "Tyve tilfælde der tyder på reinkarnation" gennemgår Ian Stevenson tyve tilfælde af børn, der hævdede at kunne huske et tidligere liv. Hvert tilfælde omfatter en række vidner og mange tjek af ydre objektive facts.

Ian Stevenson har udgivet en lang række andre værker om tilfælde der tyder på reinkarnation som f.eks. "Unlearned language" (New studies in Xenoglossy) fra 1984. Heri behandler han to tilfælde, hvor personer kan tale et sprog, som de synes at have lært i et tidligere liv. Det ene tilfælde er Sharada.

Samme tilfælde er også undersøgt af V.V.Akolkar som beskrevet i "Search for Sharada: Report of a case and its investigation" i The Journal of the American Society for Psychical Research (Volume 86, number 3, July 1992).

Ian Stevenson tilfælde er i dag det bedste bud på observationer, der kan tolkes som tegn på et liv efter døden.

Et eksempel på en psykisk hændelse

Det følgende eksempel er hentet fra Bogen "Det Ukendte" af Camille Flammarion (1842-1925) side 77:

Kære Hr. F.!

Det var i 1871. Jeg var i den alder, hvor man leder efter livets små blomster som De efter himlens stjerner. Men i et øjeblik, hvor jeg havde glemte at gøre min sædvanlige blomsterhøst, havde jeg skrevet en artikel, som havde skaffet mig et flerårigt fængselsophold: når man ikke kan vente, må man tage tinge, som det kommer. Nå, jeg sad altså i Saint-Pierre-fængslet i Marseille. Der var også Gaston Crémieux, som var dømt til døden. Jeg holdt meget af ham, fordi vi havde drømt de samme drømme og var strandede på den samme realitet. I

spadseretimen i fængslet kom vi undertiden i samtalsforløbet til at drøfte spørgsmålet om gud og sjælens udødelighed. En dag, da nogle kammerater med usædvanlig heftighed havde erklæret, at de var ateister og materialister, bemærkede jeg på et tegn fra Crémieux, at det ikke var rigtig passende af os at proklamere denne fornægtelse overfor en dødsdom, som troede på gud og sjælens udødelighed. Den dødsdømte sagde smilende til mig:

“Tak, min ven. Når de skyder mig, skal jeg give Dem bevis for sjælens udødelighed ved at besøge Dem i Deres celle.”

Om morgenen den 30. november blev jeg ved daggry pludselig vækket ved en lyd af små hårde slag på mit bord.

Jeg vendte mig om, lyden hørte op, og jeg sov ind igen. Nogle øjeblikke efter begyndte den samme støj atter. Jeg sprang da ud af min seng og satte mig fuldstændig vågen ved bordet: støjen vedblev. Dette gentoges endnu en eller to gange, stadig under de samme omstændigheder.

Hver morgen, når jeg stod op, plejede jeg, takket være en fangevogters godmodighed, at gå ind i Gaston Crémieux's celle, hvor der ventede mig en kop kaffe.

Den dag ville jeg som sædvanlig begive mig til vor venskabelige sammenkomst, men så da til min forfærdelse, at der var segl for døren til cellen, og konstaterede ved at kigge igennem glughullet, at fangen ikke var der mere. Næppe havde jeg gjort denne frygtelige opdagelse, før den skikkelige fangevogter grædende omfavnede mig og sagde:

“De har skudt ham i morges ved daggry; men han gik modigt i døden.”

Der blev stor bevægelse blandt fangerne. I fængselsgården, hvor vi udvekslede vore smertelige indtryk, kom jeg pludselig til at tænke på den støj, jeg havde hørt om morgenen.

Jeg ved ikke, hvad det var for en barnagtig frygt for at blive “drillet”, der forhindrede mig fra at fortælle mine ulykkesfæller, hvad der var hændet i min celle netop i det øjeblik, da Crémieux faldt med tolv geværkugler i brystet. Imidlertid betroede jeg mig dog til en af dem, Francois Roustan, som et øjeblik lod til at tro, at sorgen havde berøvet mig forstanden.

Sådan er min fortælling fra min fængselstid. Jeg har skrevet den til Dem, som den er falden mig i pennen. Gør den brug af den, som De synes kan være Dem til nytte ved Deres undersøgelser, men slut Dem ikke til min ven Roustans opfattelse af min sindstilstand, thi sorgen kunne ikke gøre mig gal på et tidspunkt, hvor jeg endnu ikke vidste noget om begivenheden. Jeg var ganske normal, jeg anede intet om henrettelsen, og jeg har tydeligt hørt denne meddelelse.

Dette er den nøgne sandhed.

Clovis Hugues

Ovenstående tilfælde er en førstehåndsberetning; men den er ikke bekræftet af andre vidner og de ydre omstændigheder er ikke blevet tjekket. Tilfældet rejser så spørgsmålet om kontakt med afdøde.

Kontakt med afdøde

En oplagt ide til at bevise et liv efter døden har været muligheden for at komme i kontakt med afdøde. Visse religioner som for eksempel spiritismen tror på denne mulighed. Skal man imidlertid forholde sig videnskabeligt til muligheden bliver sagen en anden.

En fortsættelse af det psykiske liv efter det fysiske legemes død ville repræsentere psykologiske erfaringer, der bryder med de grænser som

sættes af fysiologien. En udvidelse af fysiologien til understøttelse af psykisk liv efter døden vil kræve ændringer, der overskrider de grænser som biologien og biokemien sætter for fysiologien. På den måde kan man sige at et liv efter døden forudsætter noget, der rækker udover det naturvidenskabelige verdensbillede i sin nuværende form. Dette betyder, at man videnskabeligt set a priori må anse muligheden for meget usandsynlig.

Når man under normale omstændigheder modtager en besked fra et andet menneske, findes der måder at kontrollere kilden til beskeden: Man kan checke stemmen, fingeraftryk, underskrift og en lang række andre karakteristika. Alle disse karakteristika er knyttet til kroppen. En afdød kan derfor ikke identificere sig. Får man nogle oplysninger, som kun var kendt af en bestemt afdød, så beviser det egentlig blot en måde at erhverve information på, som rækker udover det kendte naturvidenskabelige verdensbillede.

For at bevise kontakt med afdøde kræves en konkret teori med observerbare konsekvenser, som udover at modificere kendt fysik, kemi, fysiologi osv. indebærer en form for psykologisk overlevelse af den fysiske død.

Parapsykologerne er ikke enige om eksistensen af ret mange fænomener, der rækker ud over det naturvidenskabelige verdensbillede i sin nuværende form. Dertil kommer, at den mest udbredte teori er ESP eller psi. Disse begreber indikerer begge muligheden for at erhverve information uafhængig af tid og sted. Det betyder, at en afdød praktisk taget ikke kan bruge nogen oplysning til at identificere sig med.

Trods alle disse vanskeligheder synes Ian Stevenson dog at have en række tilfælde der tyder på reinkarnation, hvor tolkningen som et tegn på et liv efter døden ikke virker søgt.